

Čís. 554.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

K srovnalé »žádosti« obou manželů o rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor (§ 13, písm. i) rozl. zák.) dlužno zahájit řízení sporné.

Ustanovení §u 96, první věta, obč. zák. neplatí o rozlukových důvodech.

Nepřekonatelný odpor může dle okolností případu býti zde přes pohlavní styky manželů.

(Rozh. ze dne 22. června 1920, Rv I 289/20.)

Manželé domáhali se srovnalou žádostí rozluky manželství pro nepřekonatelný odpor, jenž způsoben byl vzájemnými hrubými nadávkami a cizoložstvím manželčiným. Procesní soud první stolice projednal věc v řízení sporném a prohlásil rozsudkem manželství rozloučeným z viny obou stran. Důvody: Cizoložství manželčino, ostatně odpuštěné (§ 14 lit. e) rozl. zák.), ani vzájemné hrubé nadávky a výčitky ve smyslu § 13 lit. e) rozl. zák. nepřicházejí tu v úvahu jako samostatné důvody rozlukové, ježto tu jde o souhlasnou rozluky pro nepřekonatelný odpor. Takové hrubé nadávky, jak byly zjištěny, jsou s to, by vzbudily v manželích nepřekonatelný odpor — jenž ostatně nemusí býti vzájemným — následkem čehož by další soužití bylo manželům nanejvýš obtížným. Na tom nemění ničeho, že manželé žili spolu až do podání žádosti, ježto soužití to nemá v zápětí ztrátu práva k návrhu, o němž tu jde, a není jím ani vyvrácen duševní stav nepřekonatelného odporu, kdyžtě namnoze pohlavní styk nemá nic společného s přichylností nebo odporem; nikoliv pouze pohlavní styk naplňuje pojem manželství, nýbrž a to v první řadě i vědomí povinnosti a vůle k nejužšímu společenství ve všech směrech života, o čemž však u žadatelů není ani řeči. Odvolací soud nevyhověl odvolání obhájce svazku manželského. Důvody: Z ustanovení zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n. nelze odvoditi, že by jím byly změněny předpisy o zahájení řízení o rozluky manželství v tom směru, že by nyní řízení to mohlo býti zavedeno a provedeno pouze na základě formální žaloby. I když v § 13 cit. zák. v odstavci prvním a v odstavci lit. i) se užívá výrazu »žalovati« a »žaloba«, přece používá zákon pro týž pojem ve zmíněném odstavci lit. i) obratu »žádost« a ustanovení posledního odstavce téhož § 13, že ve sporech o rozluky dlužno postupovati dle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství, nezůstává pochybností o tom, že návrh na rozluky manželství možno vznést nejen formální žalobou, nýbrž i žádostí podanou souhlasně oběma manžely, což neodporuje ani zásadě officiosity, již jest celé řízení cvládáno, pročtž nelze přihlídnouti k výtce, ostatně dle § 196 c. ř. s. opozdění, již v tomto směru činí obhájce svazku manželského. Názor prvního soudu, že nepřekonatelný odpor zakládá důvod rozlukový, třebaš nebyl vzájemným, odpovídá zákonu a nelze z toho, že ku povolení rozluky pro nepřekonatelný odpor se vyžaduje souhlasu druhého manžela,

nikterak vyvozovati, že odpor, pro nějž jeden manžel může se domáhati rozluky, musí pocítovati i druhý manžel. Než v tomto případě nepřichází otázka tato ani v úvahu, ježto soud prvé stolice nabyt přesvědčení, že odpor byl u obou manželů a to v takové míře, že by nemělo smyslu, by uznáno bylo nejprve na rozvod od stolu a lože. Nepřípadným jest poukaz odvolání k § 96 obč. zák., že bezvinný manžel pozbývá práva domáhati se neplatnosti manželství, žije-li s druhým manželem po té, kdy se o překážce dozvěděl, poněvadž toto hmotněprávní ustanovení nelze rozšiřovati na rozluky manželství, a předpis posledního odstavce §u 13 rozl. zák., že ve sporech o rozluky dlužno postupovati dle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství, vztahuje se pouze na předpisy procesuální, nikoliv však na hmotněprávní předpoklady rozluky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhájce svazku manželského.

Důvody:

Dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s. provádí dovolání nejprve v ten rozum, že soud odvolací nevyhověl námitce, že nemělo býti jednáno sporně a neměl býti vydán rozsudek, když není zde žaloby, nýbrž toliko souhlasná žádost obou manželů za rozluky manželství jich pro nepřekonatelný odpor. Aniž by bylo třeba řešiti otázku, zdali tato výtka správně byla podřaděna pod ustanovení § 503 čís. 4 c. ř. s., byla uvedená námitka správně vyvrácena již soudem odvolacím, na jehož odůvodnění v tom směru se poukazuje v tím, že dle vládních motivů k zákonu ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n. také o souhlasné žádosti manželů za rozluky pro nepřekonatelný odpor jest postupovati cestou řízení sporného. Tím padají veškeré námitky v té příčině dovolatelem přednesené. Nesprávné posouzení po stránce právní shledává dovolání dále v tom, že odvolací soud při posuzování, zda jest tu vzájemný nepřekonatelný odpor, nebral v úvahu okolnost, že manželé až do poslední doby spolu žili a také pohlavně spolu obcovali, takže nelze mluvit o nepřekonatelném odporu. Soud odvolací se arcí o této, manželé přiznané okolnosti nezmiňuje. I když jest připustiti, že pokračování v pohlavním styku manželském nemůže býti bez významu při otázce vzájemného nepřekonatelného odporu, není přece jedinou a výlučnou okolností, jež by o existenci nepřekonatelného vzájemného odporu rozhodovala, a nelze tvrditi, že tělesné obcování by nepřekonatelný odpor přímo vylučovalo. Při posouzení nepřekonatelného odporu jest naopak přihlížeti také k ostatním událostem a zjevům manželského života, a jest čerpati úsudek ze souhrnu všech těchto událostí a zjevů. V té příčině pak odvolací soud případným způsobem poukazuje k tomu, že hádky a rozpory mezi manželé dosáhly té prudkosti a takového stupně, že právem lze mluvit o nepřekonatelném odporu vzájemném, jenž polepšení vzájemného poměru mezi manželé nepřipouští, pročť právem nebylo uznáno prozatím na rozvod od stolu a lože. Co se týče přípustnosti použití ustanovení §u 96 obč. zák., vyvrátil již soud odvolací námitky obhájce svazku manželského správně a přesvědčivě a stačí proto na důvody rozsudku odvolacího poukázati.